

memo

Aan Presidium
onderwerp Kwaliteitsverbetering lokale democratie

van Evert, Harold, Kevin en Rolf
datum 9 november 2022

Aanleiding

In het presidium overleg van 10 oktober jl. is afgesproken dat Evert, Harold, Kevin en Rolf zich zouden buigen over 2 onderwerpen: Verkiezingen (VOG en Verkiezingsborden) en Fractievergoeding. Dit heeft geresulteerd in bijgevoegd memo ter bespreking/vaststelling in het komende presidium 14 november 2022.

VOG

Integriteitsbevordering

Volksvertegenwoordigers hebben een mandaat van de kiezer. Dat betekent dat er, buiten de in de kieswet gestelde eisen zoals inwonerschap, geen andere voorwaarden zijn voor het raadslidmaatschap. In het recente verleden is getracht om van nieuw gekozen raadsleden een VOG te vragen. Het niet kunnen overleggen van een VOG zou dan niet leiden tot belemmering van het raadswerk, maar wel een indicatie zijn voor een goed gesprek met de voorzitter van de raad over integriteitsrisico's. Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft hier bezwaar tegen gemaakt. Het is de gemeente niet toegestaan om gekozen raadsleden te vragen om een VOG.

Integriteit is een zaak van ons allen. In een tijd waarin ondermijning een steeds grotere rol speelt en er sprake is van beïnvloeding van de lokale politiek ligt het voor de hand om goed te kijken naar kandidaten voor het raadslidmaatschap. De selectie en de kandidaatstelling van deze personen gebeurt door de politieke partijen die deelnemen aan de gemeenteraadsverkiezingen. Zij zijn verantwoordelijk voor de lijstvolgorde en voor de selectiewijze van kandidaten. Politieke partijen zijn erbij gebaat om bij die selectie gebruik te maken van een VOG. Die geeft dan wel geen garantie over het huidige gedrag van de kandidaat, maar wel een nuttige indicatie over zijn verleden.

Nu het vragen door de gemeente aan raadsleden om een VOG te overleggen niet mogelijk lijkt, ligt het voor de hand om de VOG bij kandidaatstelling voor de partijlijst een prominente rol te geven. Het vragen van een VOG aan kandidaten is bij een aantal partijen reeds praktijk. Nadeel hiervan is dat kandidaten zelf verantwoordelijk zijn voor de aanvraag en dat zij dus ook de kosten zelf moeten dragen, een mogelijke drempel voor kandidaatstelling. Natuurlijk kan de partij ertoe besluiten om deze kosten te vergoeden, maar dat is een flinke aanslag op het budget voor de verkiezingen. Een VOG kost tussen de 40 en 45 euro (in 2022: 41,-), bij een lijst met 25 kandidaten betekent dit dus voor een partij een extra kostenpost van zo'n 1000 euro.

Aangezien een kwalitatief goede kandidatenlijst met een zekere screening ook in het algemeen belang is en gezien het feit dat de gemeente wel bereid bleek om de VOG voor gekozen raadsleden te vergoeden, ligt het voor de hand om de partijen hierin tegemoet te komen. Om er zeker van te zijn dat deze tegemoetkoming ook wordt gebruikt voor de VOG, zou een declaratie-model gekozen kunnen worden met een maximum aantal te vergoeden VOG's per partij op basis van betaalbewijzen.

Kandidatenlijsten

Het voorstel is derhalve om politieke partijen te stimuleren om voorafgaand aan de vaststelling van de kandidatenlijsten VOG's aan kandidaten te vragen en de gemeente (een deel van deze) te laten vergoeden.

De gemeente vraagt de VOG's dus niet aan, maar kan deze VOG-aanvragen vergoeden o.b.v. een factuur.

Op deze manier wordt gezorgd voor een:

- Extra instrument voor partijen bij screening van kandidaten
- Extra drempel voor personen om zich (met kwade bedoelingen) te kandideren
- Verkleining (voorkomen) risico op ondermijning (i.r.t. aanbeveling ministerie van BiZa)

Gaat het presidium akkoord met het voorstel om de kosten voor een VOG-aanvraag door kandidaten op een kandidatenlijst te vergoeden?

Zo ja, betreft dit een vergoeding voor de top 10 op een kandidatenlijst?

Zo ja, betreft dit een vergoeding voor de gehele kandidatenlijst per politieke partij?

Verkiezingsborden

Door de gemeente wordt een aantal campagne-uitingen door partijen gefaciliteerd. In de periode rond de verkiezingen worden enkele voorbeplakte verkiezingsborden geplaatst, waarop alle verkiezingsposters van de deelnemende partijen op lijstvolgorde zichtbaar zijn. Daarnaast is er een beperkt aantal vrije plakplaatsen, waar partijen zelf hun posters kunnen plakken.

Bij de afgelopen verkiezingen bleek een aantal partijen op tijd reclameruimte gereserveerd te hebben op de sandwichborden langs de openbare weg. Aangezien de beschikbaarheid hiervan beperkt is, visten andere partijen achter het net. De vraag werd gesteld of deze "wie het eerst komt, wie het eerst maalt" benadering eerlijk is.

Het "basispakket" m.b.t. campagnefaciliteiten voor alle politieke partijen die meedoen aan de gemeenteraadsverkiezingen, dient gelijk te zijn. Dit basispakket bestaat nu uit:

- 5 a 6 voorbedrukte borden met verkiezingsposters verspreid over de stad Gouda
- 3 vrije plakplaatsen (waarvan locatie Ridder van Catsweg de grootste is)
- Overzicht stadsdebatten (zoveel als mogelijk bijgehouden door de Griffie)
- Verkiezingskrant o.i.d.
- Stemwijzer
- Verkiezingsmarkt (zaterdag voor de verkiezingsdatum)

Daarnaast kunnen de politieke partijen zelf advertentieruimtes inkopen:

- Advertentie in (lokale) kranten
- Posters in bushokjes
- Ruimte op sandwichborden (langs openbare weg)

Niet-publieke advertentieruimte is schaars en kostbaar. Het is derhalve de vraag of de gemeente ook commerciële activiteiten moet bekostigen of dat dit een eigen verantwoordelijkheid is voor de politieke partijen zelf?

Kan het presidium akkoord gaan met de volgende 3 voorstellen vanuit de werkgroep?

- *Het aantal van 5/6 voorbedrukte borden uit te breiden*
- *Geen gezamenlijke advertentieruimte inkopen*
- *Evt. vrije plakplaatsen uitbreiden/opknappen*

Met het hierboven beschreven basispakket en de evt. aanbevelingen waarover het presidium beslist, wordt duidelijkheid geboden voor de komende gemeenteraadsverkiezingen (2026).

Fractievergoeding

Het huidige bedrag aan fractievergoeding bedraagt jaarlijks € 500,- per fractie. Met dit bedrag kunnen fracties nauwelijks iets organiseren t.b.v. teambuilding/scholing met de eigen fractie. De werkgroep is van mening dat het fractiebudget juist hiertoe een positieve bijdrage zou moeten kunnen leveren en vindt het logisch dat het budget verhoogd zou worden.

Op basis van de huidige regels/kaders, mag het fractiebudget aangewend worden voor: personele ondersteuning, opzetten en onderhouden van de website, secretariële en administratieve kosten, zaalhuur, inhuren van (externe of ambtelijke) adviseurs, acties/bijeenkomsten organiseren, opleidingen (gericht op functioneren van fractie als geheel), excursies/werkbezoek fractie, literatuur, publiciteit en overig. Zie bijlage.

Hieronder een berekening van diverse varianten. Uitgaande van: 12 fracties, 35 raadsleden en 24 burgerraadsleden (2 per fractie) = totaal dus: 59 personen.

Huidige situatie	A	B	C
500,- per fractie	500 per fractie + 100 per (burger)raadslid	750 per fractie + 100 per (burger)raadslid	1000 per fractie + 100 per (burger)raadslid
12 x 500	12 x 500 59 x 100	12 x 750 59 x 100	12 x 1000 59 x 100
Totaal per jaar: € 6000,-	Jaarlijks totaal: € 11.900,-	Jaarlijks totaal: € 14.900,-	Jaarlijks totaal: € 17.900,-

Voorstel:

- De huidige regels/kaders voor declaraties t.a.v. besteding fractiebudget, hetzelfde houden
- Peildatum jaarlijkse uitkering: 1 april (dit ivm eventuele fractie-afsplitsingen later in een kalenderjaar)
- Voorkeur voor variant C